

Medicinskt magasin utgivet av Läkemedelskommittén i Västerbotten

Utkommer varannan till var tredje vecka

Sökväg: regionvasterbotten.se Hälsa och Vård/För vårdgivare/Behandlingsstöd och vårdriktlinjer/Läkemedel/För vårdpersonal/ MediACin samt Intranät /Hälsa- och sjukvård/Läkemedel/Läkemedelskommittén

Primärvårdsforskning i Region Västerbotten - Backens hälsocentral

För att skapa en högkvalitativ och jämlik vård utgörs Region Västerbottens uppdrag av tre centrala delar, hälso- och sjukvård, utbildning och forskning och utveckling. I linje med regionplan för 2026, där Region Västerbotten satt som mål att utveckla den kliniska forskningen inom primärvården har sedan 2022 riktade insatser i form av ett akademiseringsprojekt. Pågått för att utveckla och stärka klinisk forskning i Region Västerbottens primärvård. Akademiseringsprojektet bedrivs inom verksamheten Familjemedicin som är en del av staben för forskning, utbildning och innovation. Projektet vilar på två ben, Rådet för primärvårdsforskning och Forskningsorganisation Backen.

Forskningsorganisation Backen syftar till att bygga en akademisk miljö med Backen som modellområde och Backens hälsocentral som en testbädd för att titta på hur forskning kan genomföras och vad som fungerar för forskning i primärvård.

Rådet fungerar som "envägin" till Region Västerbottens primärvård och har skapats för att underlätta uppstart av forskningsprojekt i primärvården. Rådet bedömer projektets genomförbarhet och har bred geografisk och professionell representation från regionen: Umeå, Skellefteå och södra Lappland, Centrum för hälsa i glesbygd, samt Kliniskt forskningscentrum.

Läkemedelsstudier vid Backens hälsocentral

Inom ramen för Akademiseringsprojektet har en forskningsläkare och forskningssköterska anställts på Backens hälsocentral. Syftet är att genomföra kliniska studier och skapa en struktur för forskning i primärvårdskontext. Idag pågår tio olika forskningsprojekt på Backens hälsocentral.

SMARTTEST

(SGLT2-inhibitor or metformin as standard treatment in early stage type 2 diabetes.)

SMARTTEST är en nationell, multi-center, rando-miserad kontrollerad och registerbaserad studie där SGLT-2-hämmaren dapagli-flozin jämförs med metformin som första linjens behandling av tidig typ 2-diabetes. Studiens syfte är att undersöka vilken behandling som ger lägst risk för diabeteskomplikationer och förekomst av makro-vaskulära och mikro-vaskulära händelser, dödlighet samt risk-markörer för komorbiditet, säkerhet, livs-kvalitet och sjuk-vårds-kostnader. Studien påbörjades 2020 och avslutades den 31 januari 2026.

SANT

(Strep-A-negativ tonsillit i primärvården – jämförelse mellan PcV och ingen antibiotikabehandling.)

SANT är en randomiserad kontrollerad studie på tonsillit i primärvården som inte är orsakade av grupp A-streptokocker (GAS). Studiens syfte är att studera om penicillin V förkortar sjukdomstiden, minskar symtomintensiteten och sjukfrånvaron hos patienter med GAS-negativ halsfluss samt undersöka betydelsen av andra mikroorganismer än GAS vid halsfluss. En GAS-negativ halsfluss kan ge samma symtom som en GAS-positiv halsfluss. Andra bakterier som grupp C och G streptokocker samt *Fusobacterium necrophorum* kan ge liknande symtom som grupp A streptokocker. Antibiotika förskrivs till 13 % av de med negativ Strep-A och 26% av tonsillitpatienter får antibiotika utan att Strep-A är kontrollerad.

Förekomsten av halsböld, en komplikation till halsfluss ökar i vissa åldersgrupper och andra bakterier än GAS är vanliga vid halsböld. I vissa länder är det endast symtom och inte symtom i kombination med förekomst av GAS, som avgör om man ska behandla med antibiotika eller inte. Resultatet kan användas vid uppdatering av nationella riktlinjer för patienter med tonsillit.

DAKIN

DAKIN är en dubbelblindad randomiserad studie där Dakins lösning jämförs med Prontosan vid behandling av diabetesfotsår. Studiens syfte är att utvärdera vilken lösning som är mest effektiv för att läka diabetesfotsår och om en av behandlingarna är betydligt mer effektiv kommer amputationer att kunna förhindras. Dakins lösning innehåller hypoklorsyra som är kroppens egna antiseptikum och utsöndras av vita blodkroppar. Denna lösning är en generisk substans som är billig och behandlingen kan därför användas i hela världen, även i U-länder. En pilotstudie som genomfördes mellan år 2013 och 2015 med hypoklorsyralösning har indikerat positiva effekter för att läka diabetesfotsår.

Övriga forskningsprojekt i primärvården – i korthet

- eHEar: Utvärdera ett AI-baserat verktyg för förbättrad diagnostisk träffsäkerhet för patienter som söker för misstänkt öroninflammation och därmed kunna minska antibiotikaanvändningen.
- DIATEST-HELP: Främja hälsosamma levnadsvanor för patienter med typ 2-diabetes med hjälp av ett individualiserat digitalt stöd i form av en mobilapplikation, FoodSwitch.
- COPD-HIIT: Undersöka effekterna av två olika metoder för fysisk träning hos personer med diagnosen kroniskt obstruktiv lungsjukdom (KOL) i syfte att erbjuda fysisk träning som behandlingsinsats. För denna patientgrupp är enligt Socialstyrelsens riktlinjer fysisk träning en lika högt prioriterad åtgärd som läkemedelsbehandling.
- Egenvård@KOL: jämförelse mellan två implementeringsstrategier för digital egenvård vid KOL samt utforskande av personal och chefers upplevelse av digitala verktyg som ett stöd för Nära Vård i primärvård.
- Validering av kostindex för utvärdering av barn och familjers matvanor: Validering av kostindex för att ta fram ett nationellt screeningsinstrument som kan ligga till grund för individuella insatser och uppföljning gällande upptäckt av ohälsosamma matvanor tidigt i livet.

- Alviscan: Provuppställning av mätkiosken Alviscan. Den första i Sverige testades på Backens hälsocentral. Projektet var ett samarbete mellan Medicinsk teknik, forskning och utveckling (MT-FoU), Region Västerbotten och den digitala innovationshubben Digital Impact North. Patienterna fick möjlighet att själva mäta vitala parametrar i samband med besöket, mätningar som vanligtvis utförs av vårdpersonal. Syftet med provuppställningen var att utvärdera möjliga hälsoekonomiska vinster inom primärvården.

Akademiseringsprojektet: Resultat och lärdomar – betydelse framöver?

Vår förhoppning är att öka antalet kliniska studier i primärvården och på lång sikt bidra till nyare, bättre och mer effektiva behandlingar som är till nytta för våra patienter. Att delta i en studie är en möjlighet för patienten att få morgondagens vård och behandling och stärker patientens delaktighet i vården. Med akademiseringsprojektet hoppas vi att forskning blir tillgänglig för fler, oavsett var en bor.

Framgent hoppas vi få möjlighet att sprida projektet inom regionen till andra primärvårdsområden och till glesbygd. Från januari 2026 finns en forskningsköterska på 20 procent vid Anderstorps hälsocentral i Skellefteå. En studie har redan avslutats och två pågår. Storumans sjukstuga kommer under hösten 2026 att testa utrustning för eHEar-studien.

Akademiseringsprojektet vill skapa goda förutsättningar för forskning, stimulera till ett ökat intresse att forska och öka primärvårdens kapacitet att bedriva klinisk forskning för framtidens vård. Vi strävar mot att stärka den vetenskapliga kompetensen med fler forskningsköterskor, forskarutbildade läkare och fler disputerade inom primärvårdens olika professioner.

Matilda Dahlstrand, Distriktssköterska, Backens HC

LÄKEMEDELSNYHETER

Tablett Heracillin 125 mg är restnoterad och väntas åter i slutet på september 2026. Det finns inga utbytbara alternativ i samma styrka. Kontrollera därför i första hand lagerstatus för Heracillin 125 mg på apotek via [Fass.se](https://fass.se). Ett tillgängligt behandlingsalternativ kan vara Heracillin pulver till oral suspension, 50 mg/ml.

Observera att informationen gäller vid publicering och uppdateras i normalfallet inte